

A 235/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet alkalmazásának első gyakorlati tapasztalatai First practical experiences of the application of Government Decree 235/2024. (VIII. 8.)

Dr. Hubai Ágnes

DOI: 10.37371/KEP.2025.9.4

Címszavak: zöld közbeszerzési eljárás, környezetvédelmi követelmények, GPP-követelmények, műszaki leírás, értékelési szempontok, szerződésteljesítési feltételek, ökocímkek

Absztrakt

2025. január elsején hatályba lépett a közbeszerzésekben alkalmazandó környezetvédelmi követelményekről szóló jogszabály. A cikk az első gyakorlati tapasztalatokat, a jogszabály alkalmazása során felmerülő problémákat elemzi.

Abstract

The law on environmental requirements applicable in public procurement entered into force on January 1, 2025. The article analyzes the first practical experiences and problems arising during the application of the law.

Zöld szempontok alkalmazása a közbeszerzési eljárásokban

A közbeszerzés az ajánlatkérők által közbeszerzési eljárásban elköltött jelentős összeg révén¹ nagymértékben hozzá tud járulni a piac formálásához, többek között a környezetvédelmi célok megvalósításához. Az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) „Környezetvédelmi szemléletű közbeszerzés” című Közleményének² (a továbbiakban: GPP Közlemény) 1.1 pontja a következőket emelte ki: „A közbeszerzés megszabhatja az előállítás és a fogyasztás irányát, a hatóságoknak a „zöldebb” termékek iránti jelentős keresletnövelésével pedig kialakulhat vagy bővíthet a környezetbarát termékek és szolgáltatások piaca. Mindezzel egyben a

vállalatok is ösztönzést kapnak környezetbarát technológiák kifejlesztésére.”

A környezet védelmével összefüggő (zöld) szempontok közbeszerzési eljárásban történő önkéntes alkalmazására hosszú évek óta lehetőség van az Európai Unióban. Felsorolni is nehéz lenne, mennyi európai uniós jogszabály, európai bírósági ítélet, közlemény, cselekvési terv és egyéb dokumentum foglalkozik a közbeszerzés és a környezetvédelem kapcsolatának erősítésével. A zöld szempontok³ közbeszerzési eljárásban való alkalmazásának elősegítésére rendelkezésre álló uniós „eszköztárból” két elemet emelnék ki: az 1992 óta létező

¹ Az Európai Unióban a hatóságok minden évben a GDP mintegy 14%-át költik szolgáltatások, építési beruházások és áruk beszerzésére; ez a GDP-hányad évente több mint 2,4 billió eurónak felel meg (Az Európai Bizottság Véleményezési felhívása a közbeszerzési irányelvek értékeléséhez. A: Politikai környezet. Ares(2024)8928678. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14427-Public-procurement-directives-evaluation_en).

² A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. „Környezetvédelmi szemléletű közbeszerzés” (COM (2008) 400 végleges) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52008DC0400>.

³ Zöld közbeszerzési eljárás alatt a cikkben a Bizottság által az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának adott „Környezetvédelmi szemléletű közbeszerzés” (COM (2008) 400 végleges) című Közlemény 3.1. pontjában meghatározott definícióját értem: „amelynek alkalmazásakor a hatóságok azoknak az áruknak, szolgáltatásoknak és munkálatoknak a beszerzését részesítik előnyben, amelyek más, azonos rendeltetésű árukhoz, szolgáltatásokhoz és munkálatokhoz képest kisebb mértékben terhelik a környezetet.” <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52008DC0400>.

európai uniós ökocímke⁴ és a GPP Közlemény alapján a Bizottság által 2008-ban létrehozott és önkéntesen alkalmazható GPP-követelményeket.⁵ Ez utóbbiak célja az állami szervek számára a környezetkímélőbb termékek, szolgáltatások és építési beruházások beszerzésének megkönnyítése. A követelmények életciklus-szemléleten alapulnak, „alap” és „átfogó” követelményekre tagolódnak.

Zöld közbeszerzési szempontok önkéntes előírására a hazai közbeszerzési eljárásokban – összhangban az uniós szabályozással – szintén régóta lehetőség van. Sajnos a gyakorlat és a statisztikai adatok is azt mutatják, hogy amíg nem voltak kötelezően alkalmazandók ezek a szempontok, az ajánlatkérők jelentős többsége nem vette őket figyelembe a beszerzései során. A közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyságát értékelő teljesítménymérési keretrendszer (a továbbiakban: Keretrendszer) a felállítás óta vizsgálja a zöld szempontok közbeszerzési eljárásokban történő alkalmazását. A 2024. évről készült jelentése⁶ szerint a környezetvédelmi szempontot alkalmazó közbeszerzési eljárások eljárás részeinek darabszám szerinti aránya az eredményes eljárásrészek körében 2020-ban 5,5% volt, ami 2024-ben 9,8%-ra emelkedett. A vizsgált 5 év alatt egyébként a legtöbb zöld szempontot az ajánlatkérők építési beruházásban írták elő és uniós forrásból megvalósuló beszerzésekben alkalmazták.

A Közbeszerzési Hatóság is évek óta kiemelt feladatként foglalkozik ezzel a témával és 2012 óta gyűjti a zöld szempontokat tartalmazó eljárások adatait. Az Országgyűlésnek készített 2024. évi beszámolója⁷ szerint 2024-ben 900 db zöld közbeszerzési eljárás került nemzeti eljárásrendben lefolytatásra (uniós eljárásrendben a hirdetményminták hiányosságai miatt nem állnak rendelkezésre megbízható adatok). 2020-ban a zöld szempontokat tartalmazó közbeszerzési szerződések számának aránya nemzeti eljárásrendben 10,0% volt, míg 2024-ben 13,7%.

A zöld közbeszerzési eljárások lebonyolításához jelentős eszköztár és számos uniós és hazai segédanyag áll rendelkezésre.⁸ Annak, hogy a zöld szempontok alkalmazása az erőfeszítések ellenére nem terjedt el a hazai közbeszerzésben, számos oka van. A GPP Közlemény az 1.4. pontjában több akadályozó tényezőt sorolt fel. Ezek között a jogilag alkalmazható környezetvédelmi követelményekkel kapcsolatban fennálló bizonytalanság, a környezetbarát termékekre, különösen azok előnyeire vonatkozó ismeretek hiánya, a teljes életciklusra vetített költségek ismeretének, a jó gyakorlatok elterjedésének hiánya is szerepelt. Álláspontom szerint ezek a tényezők még kiegészíthetők a jogorvoslati eljárástól, illetve uniós támogatás esetén a korrekciótól való félelemmel, a beszerzési ár elsődlegességével az életciklus költséggel szemben, illetve a releváns szakértelem hiányával is.

A 235/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet megalkotásának előzményei

Magyarországon 2022-ben készült el a zöld közbeszerzési stratégia a 2022-2027 közötti időszakra, amelyet a végrehajtásához szükséges egyes intézkedésekkel együtt a 1646/2022 (XII. 22.) Korm. határozat tartalmaz (a továbbiakban: Zöld Stratégia).⁹ A jogszabály 3. pontjában a Kormány felhívta a területfejlesztési minisztert, hogy vizsgálja meg egyes beszerzési tárgyak, termékek, termékcsoportok, szolgáltatások, munkálatok vonatkozásában a már kidolgozott és közzétett zöld, illetve környezetvédelmi közbeszerzési feltételek kötelező alkalmazhatóságát és a vizsgálat eredménye alapján készítsen jogalkotásra vonatkozó javaslatot. A jogszabály el is készült, és 2025. január elsején hatályba lépett a közbeszerzésekben alkalmazandó környezetvédelmi követelményekről szóló 235/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet).

A Keretrendszer 1. pontban hivatkozott 2024 évi jelentésének megállapításai között szerepel, hogy „A zöld

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 66/2010/EK rendelete (2009. november 25.) az uniós ökocímkekről (Hatályos jogszabály).

⁵ Common Green Public Procurement Criteria and Requirements.

⁶ A közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyságát értékelő teljesítménymérési keretrendszer eredményei. 261. oldal. <https://ekr.gov.hu/portal/hirek/8799632029016>.

⁷ Beszámoló az Országgyűlés részére 2025, 102. oldal. https://www.kozbeszerzes.hu/media/documents/Beszamolo_2024.pdf.

⁸ GPP-követelmények, uniós ökocímke kézikönyvek, a Közbeszerzési Hatóság által készített útmutatók és Zöld közbeszerzési füzetek, a Miniszterelnökség kiadványai.

⁹ 1646/2022. (XII. 22.) Korm. határozat Magyarország zöld közbeszerzési stratégiájáról (2022–2027), valamint a végrehajtásához szükséges egyes intézkedésekről. Magyar Közlöny 2022. évi 212. szám.

közbeszerzések arányának lassú növekedése rámutat arra, hogy a számos elérhető segédlet és képzés mellett is, feltehetően jogszabályi kötelezés nélkül nem várható a zöld közbeszerzések szélesebb körű elterjedése.¹⁰ A dokumentum kiemelte, hogy a Korm. rendelet alkalmazása már rövidtávon jelentős és pozitív változásokat hozhat ezen a téren.

A Korm. rendelet tárgyi hatálya 11 termékcsoportha, két szolgáltatásra és az építési beruházások egy részére terjed ki. A meglévő épületek s közutak kivételével¹¹ mind nemzeti eljárásrendben, mind pedig uniós eljárásrendben alkalmazni kell az előírásokat.

A Korm. rendelet jogszabályi indokolása szerint a 4-12. §-ban szereplő beszerzési tárgyakra vonatkozó előírások az 1. pontban már bemutatott GPP-követelmények alapkövetelményein, valamint az egyes beszerzési tárgyak tekintetében a – szintén hivatkozott – uniós ökcímke odaítélésére vonatkozó meghatározott kritériumokon alapulnak. Az IKT eszközök¹² és a képalkotó berendezések esetében az energiahatékonyság, a papírok esetében az újrahasználhatóság, a bútorok esetében pedig az anyagok jogszerű forrásból való származása és a Korm. rendelet által hivatkozott EN szabványoknak való megfelelés szempontjaira alapítva határozza meg a jogszabály a követelményeket. A takarítási szolgáltatások és ehhez kapcsolódó termékek tekintetében szintén az uniós ökcímke odaítélésének egyes kritériumai közül kerültek feltételek előírásra.

A Korm. rendelet előírásai tehát jelentős többségben uniós követelményeken alapulnak, így ezek ismerete elengedhetetlen a jogszabály megfelelő alkalmazásához.

A Korm. rendelet alkalmazásával kapcsolatos első tapasztalatok

A Korm. rendelet közel fél éves felkészülési időt biztosított a közbeszerzési eljárások résztvevőinek. Cikkemben azt vizsgálom, hogy melyek az első tapasztalatok, a kötelező környezetvédelmi szempontok milyen módon

jelennek meg a közbeszerzési dokumentumokban. Az első 7 hónapban közzétett hirdetmények közül közel száz felhívást olvastam át, beszélgettem kollégákkal, illetve a Közbeszerzési Tanácsadók Országos Szövetsége egy kérdőívet is kiküldött a tagjainak, amelynek eredményét szintén felhasználtam. Sajnos műszaki leírást és szerződéstervezetet nagyon keveset tudtam elolvasni, ezek többsége ugyanis nem jelent meg nyilvánosan az EKR felületén.

A Korm. rendelet alanyi hatálya a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 5-7. §-a szerinti ajánlatkérőkre terjed ki, tehát minden olyan szervezetre, amely a Kbt. alapján közbeszerzési eljárás lefolytatására kötelezett. A kollégáktól kapott információk alapján a környezetvédelmi szempontok megfelelő módon történő előírása egyelőre még sok esetben okoz gondot az ajánlatkérőknek.

Amint arra már hivatkoztam, a követelmények jelentős része uniós előírásokon alapul, de nemzetközi szabványokat és a releváns ökcímkeket is ismerni kell. Nagyon sok ajánlatkérőnél még nem áll rendelkezésre ezek alkalmazásához a szükséges szaktudás. A környezetvédelmi szempontok előírásához és ellenőrzéséhez ugyanis nem mindig elegendő a közbeszerzés tárgya szerinti szakértelem, speciális ismeretek is szükségesek a beszerzéshez kapcsolódó feltételek kiválasztásához, igazolási és ellenőrzési módjának meghatározásához – nem is beszélve a „vagy azzal egyenértékű” intézkedések, leírások elbírálásáról.

Több kolléga jelezte, hogy nehezen érthetők és szakmai ismeretek hiányában nehezen alkalmazhatók a gyakorlatban a Bizottságnak a Korm. rendeletben hivatkozott határozatai, illetve azok mellékletei. A vizsgált felhívások alapján úgy láttam, hogy ha volt más lehetőség, az ajánlatkérők nem is alkalmazták ezeket az előírásokat.

I. típusú ökcímke gyakran előírásra került az eljárásokban. Jelentős igény lenne azonban egy listára az I. típusú ökcímkekről, mert az ajánlatkérők nehezen

¹⁰ A közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyságát értékelő teljesítménymérési keretrendszer eredményei, 263. oldal.

¹¹ Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés.

¹² Korm. rendelet 2. § 11. pont.

tudják eldönteni, hogy egy adott ökocímke – különösen, ha az kevésbé ismert – megfelel-e a Korm. rendelet 2. § 1. pontjában meghatározott definíciónak.¹³

A Kbt. 28. § (1) bekezdése alapján az eljárások előkészítésének egyik fontos része a helyzet- és piacfelmérés. A Korm. rendelet lehetőséget ad arra, hogy az ajánlatkérők szinte mindegyik beszerzési tárgy esetében többféle követelmény közül válasszanak. A beszerzési igénynek legmegfelelőbb előírás kiválasztása, amely a versenyt is biztosítja, feltételezi a Korm. rendeletben előírt követelményeknek megfelelő termékek, szolgáltatások és építési munkák ismeretét, illetve ennek hiányában egy előzetes piackutatást. A megkérdezett kollégák többségének válaszából az derült ki, hogy a kifejezetten az alternatívák közötti választáshoz - általában időhiány miatt - nem készült piackutatás. Számos előzetes piaci konzultáció felhívását (a továbbiakban: EPK) is átnéztem, de egyikben sem találtam célzott kérdést a környezetvédelmi szempontok előírásával kapcsolatban. Az EPK pedig kifejezetten alkalmas arra, hogy segítséget nyújtson a legjobb megoldás kiválasztásához, különösen akkor, ha nem áll rendelkezésre az ajánlatkérőnél a megfelelő szakértelem.

A releváns CPV kód¹⁴ meghatározása sok eljárás esetében okoz nehézséget. A Korm. rendelet alkalmazása során azonban a pontos besorolásnak különösen nagy jelentősége van, hiszen nem mindegy, hogy a beszerzés tárgya a jogszabály hatálya alá tartozik-e. Több felhívásban az ajánlatkérő a CPV kódot a főcsoport szerint állapította meg, míg a termékek konkrét felsorolásánál megjelentek olyan áruk is, amelyek a Korm. rendelet hatálya alá tartozhatnak. Ezekben az esetekben a felhívás nem hivatkozott a Korm. rendeletre, a dokumentumok pedig sajnos nem voltak elérhetők. Megítélésem szerint annak kifejezett jelzése a felhívásban, hogy a beszerzés tárgya, vagy annak egy része a Korm. rendelet hatálya alá tartozik, hasznos információ lenne az érdeklődő gazdasági szereplők számára, különösen,

ha az ajánlatkérő a környezetvédelmi feltételeket csak a műszaki leírásban adja meg.

A Korm. rendelet rendelkezései szerint – beszerzési tárgyaként eltérően – a követelmények a műszaki leírásban, illetve szerződésteljesítési feltételként jelenhetnek meg. Két beszerzési tárgy esetében lehetőség van arra is, hogy az ajánlatkérő értékelési szempontként életciklus költséget írjon elő. A vizsgált eljárásokban az ajánlatkérők többségében a műszaki leírás részeként adták meg a követelményeket, de szerződésteljesítési feltétel is gyakran előírásra került. A Korm. rendeletben szereplő kritériumok, illetve egyéb környezetvédelmi követelmények értékelési szempontként is megjelentek a felhívásokban, ha nem is túl gyakran. Életciklus költség előírásával azonban nem találkoztam. A kollégáknak feltett azon kérdésekre, hogy ha életciklus költség előírására kerülne sor, lenne-e az ajánlatkérőnél ilyen szakértelemmel rendelkező személy, a legtöbb válasz nemleges volt. A környezetvédelmi feltételekhez az ajánlatkérők viszonylag alacsony súlysúlyszámokat rendeltek. (4 és 10 között). Ez megfelel az ilyen tárgyú szempontok értékelésével kapcsolatban kialakult hazai gyakorlatnak.

A Korm. rendelet előírja, hogy az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési dokumentumokban meghatározni a jogszabály szerinti követelményeknek való megfelelés igazolásának és ellenőrzésének módját.¹⁵ Több kolléga is jelezte, hogy nehézségekbe ütközött a megfelelő igazolási mód meghatározásánál, különösen építési beruházások esetében (ez összefügghet a már említett szakértelem hiányával is). Az igazolási módok meghatározásához egyébként segítséget nyújthatnak a GPP-követelmények. Találtam is néhány hirdetményt, amelyben az ajánlatkérő ezekből emelte át a benyújtandó dokumentumok körét.

A Korm. rendelet előterjesztői indokolása is kiemeli, hogy az ajánlatkérőnek a követelményeket minden esetben a Kbt. 2. §-a szerinti alapelvekkel összhangban kell

¹³ Az ökocímekkel kapcsolatban hasznos információk találhatóak a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanácsnak az ökocímek közbeszerzésekben történő alkalmazásáról szóló Útmutatójában, a <https://www.ecolabelindex.com/> honlapon elérhető adatbázisban és a EU Ecolabel Product Groups and Criteria honlapon https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel/product-groups-and-criteria_en.

¹⁴ A Bizottság 213/2008/EK rendelete (2007. november 28.) a közös közbeszerzési szószedetről (CPV) szóló 2195/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a közbeszerzési eljárásokról szóló 2004/17/EK és 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a CPV felülvizsgálata tekintetében történő módosításáról

¹⁵ Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés.

előírnia és ellenőriznie, továbbá a közbeszerzési dokumentumokban a követelmények teljesítésének, ellenőrzésének módjára vonatkozó rendelkezéseket is rögzítenie kell. Szerződésteljesítési feltételek előírása esetén, építési beruházásoknál, illetve olyan beszerzéseknél, ahol a teljesítés például megrendelésenként történik, az előírt környezetvédelmi követelmények, vállalások beartását a szerződés teljes időtartama alatt ellenőrizni kell. Ezek az előírások - eltérő részletességgel - sok esetben a felhívásokban is megjelentek, illetve az elérhető szerződésekben is találtam vonatkozó rendelkezéseket. A vállalások, illetve az előírt feltételek be nem tartása esetére szankciók is számos felhívásban és szerződésben előírásra kerültek. Ezek vizsgálata, illetve a kollégák válaszai alapján megállapítható, hogy többségében hibás teljesítési kötbért és felmondási okot írnak elő az ajánlatkérők, egyben súlyos szerződészegésnek tekintik az előírások be nem tartását. Itt hívnám fel a figyelmet arra, hogy a teljesítés ellenőrzését végző szakemberek számára át kell adni a releváns információkat, hiszen ők sokszor nem vesznek részt a közbeszerzési eljárásokban.

Eltérő gyakorlattal találok az uniós hirdetmény-minták „Stratégiai közbeszerzés” részében a „Zöld közbeszerzési kritériumok” pont kitöltésénél. A vizsgált eljárások többségében üresen maradtak a „Zöld közbeszerzés célja” és/vagy „A környezeti hatások csökkentését célzó módszer” részek. Kitöltésük a 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet¹⁶ alapján nem is kötelező, de megfelelő információk megadása esetén statisztikai adatokhoz is felhasználhatók lennének az uniós eljárásokban.

A vizsgált eljárások felhívásai és az ajánlatkérőkkel történt beszélgetés alapján úgy látom, a legtöbb esetben a választható legegyszerűbb környezetvédelmi feltétel került meghatározásra (hangsúlyozom, sajnos a műszaki leírások és a szerződések többségét nem tudtam megnézni). Ez megítélésem szerint nem jelent gondot, hiszen az új szabályokat mindenkinek tanulnia kell. Ki kell alakulnia a megfelelő gyakorlatnak, amely alapján az ajánlatkérők is bátrabban választják majd a bonyolultabb követelményeket. A kollégák visszajelzése alapján egyébként az ajánlattevők egy része sincs még minden érintett beszerzési tárgy esetében felkészülve a környe-

zetvédelmi előírásokra. Nem értik, miért vannak ezek a feltételek, és milyen módon kell a követelményeket igazolniuk. A kollégák tapasztalata alapján a nagyobb ajánlattevők általában rendelkeznek a megfelelő szakértelemmel, de a kisebb gazdasági szereplőknek - legalább is az első eljárásokban - komoly gondot okoz az ilyen szempontokat tartalmazó eljárásban való részvétel.

Számos uniós és hazai segédanyag áll rendelkezésre a környezetvédelmi szempontok előírásához, kifejezetten a Korm. rendelet hatálya alá tartozó beszerzési tárgyakra is (pl. grafikai papír, bútor, beltéri takarítás). Hatályos GPP-követelmények is vannak, többek között számítógépekre, monitorokra, táblagépekre és okostelefonokra, bútorra, képkalkító berendezésekre, beltéri takarításra, utépítésre. A kérdőívre válaszoló kollégák többsége semmilyen segédanyagot nem használt az eljáráshoz, de akik igen, azok közül többen hivatkoztak a Közbeszerzési Hatóság útmutatóira. Általános tapasztalatom, hogy bár a GPP követelmények ismertetése több szervezet részéről évek óta folyamatos, az ajánlatkérők/közbeszerzési tanácsadók azokat nem ismerik, vagy jobb esetben hallottak ugyan róla, de nem foglalkoztak vele. Álláspontom szerint egy ilyen nagy jelentőségű változás során minden segédanyag hozzá tud járulni a jogszabályok megfelelőbb alkalmazásához, ezért mindenképpen javaslom a releváns dokumentumok felhasználását.

Környezetvédelmi szempontok előírása az egyes beszerzési tárgyak esetében

Másoló- és grafikai papírok beszerzése

Másoló- és grafikai papír beszerzése tárgyban a vizsgált időszakban csak néhány eljárás került lefolytatásra. Az egyikben az ajánlatkérő többféle papírát és irodaszert szerzett be. CPV kódként a főcsoport, a „30199000-0 Papír irodaszerek és egyéb áruk” került feltüntetésre. Ajánlatkérő a Korm. rendelet rendelkezéseinek megfelelően a felhívásban előírta, hogy a másoló- és grafikai papíroknak I. típusú ököcímkevel kell rendelkezniük. Egy másik, többrészes eljárásban az egyik rész tárgya másolópapír beszerzése volt. Ajánlatkérő szintén a 30199000-0 CPV kódot alkalmazta, de a felhívásban nem szerepelt hivatkozás a Korm. rendelet előírásaira. A

¹⁶ 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet a közbeszerzési és tervpályázati hirdetmények feladásának, ellenőrzésének és közzétételének szabályairól, a hirdetmények mintáiról és egyes tartalmi elemeiről, valamint az éves statisztikai összegezésről.

műszaki leírások és szerződéstervezetek egyik esetben sem voltak nyilvánosan elérhetőek. Amint arra a 3. pontban már utaltam, ha a felhívás alapján nem egyértelmű a Korm. rendelet hatálya alá tartozás, hasznos lenne erre vonatkozóan kifejezett információt adni az érdeklődő gazdasági szereplők számára.

Beltéri takarítási szolgáltatás

Takarítási szolgáltatásra nagyon sok ajánlatkérőnél szükség van, így a vizsgált időszakban számos közbeszerzési eljárás került kiírásra ebben a tárgyban.

A felhívások többsége a választható két alternatíva közül a tisztítószerrel és mikroszálás anyagokkal kapcsolatos követelményt tartalmazta, és a műszaki leírás részeként határozta meg. Igazolási módként általában a tisztítószerrel felsorolását és azok adatait tartalmazó nyilatkozatot, illetve az előírt feltételeknek való megfelelést alátámasztó dokumentumokat kértek az ajánlatkérők (pl. biztonsági adatlapot, felhasználói útmutatót, hivatalos iratot, amely alapján az adott termékre vonatkozó összetétel, higítási térfogat érték ellenőrizhető, textilanyagok esetén gyártói nyilatkozatot). Ahol a követelmény szerződéskötési feltételként szerepelt, ott a felhasználandó termékek listáját a szerződéskötés időpontjában kellett az ajánlatkérő rendelkezésére bocsátani, a megfelelést igazoló dokumentumokkal együtt. Az igazolási módoknak és különösen azok adattartalmának meghatározása talán ennél a beszerzési tárgynál a legnehezebb.

Több takarítási eljárásban a tisztítószerrel együtt szappant, egészségügyi és háztartási papírterméket, illetve háztartáshigiéniai papírt is beszerzett az ajánlatkérő, ezekben az esetben általában az I. típusú öko címkével való rendelkezés került előírásra.

A Korm. rendelet 5. § b) pontjában foglalt követelménnyel, amely szerint a nyertes ajánlattevőnek 6 hónapon belül meg kellett szereznie a takarítási területre az I. típusú öko címkét, egy felhívásban találkoztam csak.

A beltéri takarítási eljárásokban számos, a környezetvédelemmel kapcsolatos értékelési szempontot találtam. Az egyik eljárásban az ajánlatkérő 5-ös súlyszámmal értékelte, hogy az ajánlattevő vállalja-e az ajánlatkérő által meghatározott "Környezetbarát takarítási szolgáltatás" nyújtását. A szempont kifejtésére sajnos a felhívásban nem került sor, a dokumentáció

pedig nem volt elérhető. Egy másik esetben szakmai ajánlat részeként egy táblázatban kellett az ajánlattevőknek nyilatkozniuk, hogy az ajánlatkérő által megadott tisztítószerrel rendelkeznek-e öko címkével vagy azzal egyenértékű minősítéssel. Ajánlatkérő az igen válaszok száma alapján pontozott, az értékelési ponthatár felső határával azonos számú pontot a 9 db "Igen" válaszra adta. Az öko címké meglétét igazoló dokumentumokat, illetve a követelmények teljesítésének bizonyítására alkalmas eszközök ismertetését is be kellett nyújtaniuk a táblázattal együtt az ajánlattevőknek.

Szeretnék részletesebben bemutatni és ezzel kiemelni egy eljárást, amelyben a dokumentáció is nyilvánosan elérhető volt. Az ajánlatkérő szerződés teljesítési feltételként írta elő a tisztítószerrel a Korm. rendelet 5. § a) pontjában foglaltakat. Úgy rendelkezett, hogy ha a nyertes ajánlattevő a szerződésben foglalt feladatok ellátása során háztartáshigiéniai papírtermékeket is használ, akkor a Korm. rendelet 6. §-ában foglaltak alapján a termékek legalább 70%-ának I. típusú öko címkével kell rendelkeznie. Releváns értékelési szempontot is előírt, 5-ös súlyszámmal értékelte, hogy az ajánlattevő vállalja-e a Korm. rendelet 5. § a) pontjában meghatározott környezetvédelmi követelmények kötelező %-os arányánál magasabb %-os arány teljesülését a szerződés teljesítése során. Az ajánlattevőknek a vállalásra az ajánlatban csak nyilatkozniuk kellett, de a nyertes ajánlattevőnek a szerződéskötés időpontjára be kellett nyújtania egy cégszerű aláírással ellátott, a teljesítéséhez használandó tisztítószerrel, textilanyagból készült takarítóeszközök és az esetleges háztartási papírtermékek felsorolását tartalmazó jegyzéket, valamint a Korm. rendeletben foglalt követelményeknek való megfelelést igazoló dokumentumokat. A jegyzékre ajánlatkérő egy mintát is kiadott. Alátámasztó dokumentumként az adott tisztítószerrel vonatkozó biztonsági adatlapot, felhasználói útmutatót, a textilanyagok esetén a gyártói nyilatkozatot, műszaki leírást, valamint az esetleges háztartási papírtermékek esetén az I. típusú öko címkével rendelkezés igazolását fogadta el. Ajánlatkérő arról is tájékoztatta az ajánlattevőket, hogy az I. típusú öko címkére vonatkozó követelményekről többek között a Közbeszerzési Hatóság honlapján tájékozódhatnak, és megadta a linket is. Emellett más honlapokra is hivatkozott (elérhetőséggel együtt), ahol az ajánlattevők további hasznos információkat szerezhettek. Az ajánlatkérő a szerződés teljesítésének idejére is előírt

igazolási követelményeket. Az ellenőrzés érdekében a nyertes ajánlattevőnek kötelezettséget kellett vállalnia arra, hogy a feladatainak teljesítését követően a *teljesítés során ténylegesen felhasznált* tisztítószeres, textilanyagból készült takarítóeszközök és az esetleges háztartási papírtermékek vonatkozásában teljesítési összesítőt nyújt be az ajánlatkérő részére. Ebben részletesen ismertetnie és dokumentumokkal alátámasztva be kell mutatnia, hogy az előírt környezetvédelmi követelmények a szerződés teljesítése során megvalósultak. Amennyiben a nyertes ajánlattevő a kötelezettségének a megadott határidőben nem tesz eleget, úgy hibás teljesítési kötbér megfizetésére kötelezhető. Ajánlatkérő azt is kikötötte, hogy a teljesítési összesítő átadása a teljesítésigazolás kiállításának feltétele. Az előírások részletesek, mindenre kiterjedőek, és azért is kiemelendők, mert segítséget nyújtanak az ajánlattevőknek a releváns információk megszerzéséhez, amellyel más, elérhető dokumentumban nem találkoztam.

Tisztítószeres, kézi és gépi mosogatószeres, szappanok

Ezeknek a termékeknek a beszerzésére általában takarítási szolgáltatás megrendelése keretében kerül sor, de találtam több, kifejezetten ilyen tárgyú eljárást is. Néhány esetben még a dokumentáció is nyilvánosan elérhető volt.

A Korm. rendelet által meghatározott alternatív lehetőségek mindegyikét megtaláltam a felhívásokban. Az egyik ajánlatkérő a Korm. rendelet 7. § (2) bekezdésére hivatkozott, és kikötötte, hogy azon tisztítószeres és mosogatószeres esetében, amelyeknél I. típusú öko-címke került előírásra, valamennyi releváns termék 100%-ának I. típusú öko-címkével kell rendelkeznie. Az ajánlatkérő tehát élt a Korm. rendelet 3. § (3) bekezdésében foglalt lehetőséggel, és a minimum 50%-os előíráshoz képest lényegesen szigorúbb követelményeket határozott meg. Szappanok esetében a releváns uniós öko-címke odaítélésére vonatkozó kritériumokat megállapító bizottsági határozat előírt részének, illetve a hazai Környezetbarát Termék védjegy ugyanilyen tartalmú kritériumainak való megfelelést követelte meg. Igazolási módként dokumentum, bizonyítvány vagy tanúsítvány másolatának benyújtását írta elő az ajánlatkérő.

Egy másik eljárásban az ajánlatkérő szintén I. típusú öko-címkét követelt meg, és erre példaként megnevezte az uniós „Ecolabel-t”. A Kbt. előírásainak megfelelően

elfogadta az egyenértékű igazolással rendelkező termékeket is, és meghatározta, hogy az eljárásban akkor minősül egyenértékűnek a megajánlott termék, ha megfelel az „Ecolabel” minősítés követelményeinek. A vizsgált eljárások között sajnos nagyon kevés esetben került sor konkrét öko-címke példálózó jelleggel történő megadásra (ennek a már említett bizonytalanság is lehet az oka, hogy az ajánlatkérők nem tudják megítélni, melyik öko-címke felel meg az I. típusra vonatkozó követelményeknek).

Egy harmadik, többrészes és többféle termékre vonatkozó eljárásban az ajánlatkérő a releváns uniós öko-címke odaítélésére vonatkozó kritériumokat megállapító bizottsági határozatok előírt részének való megfelelést követelte meg. Kiadott egy ártáblázatot, amelyben az ajánlattevőknek nyilatkozniuk kellett a követelményeknek való megfelelésről, és be kellett nyújtaniuk az alátámasztó dokumentumokat is. Ebben az eljárásban kiegészítő tájékoztatáskérés keretében az egyik érdeklődő gazdasági szereplő jelezte, hogy két részben a kiadott műszaki leírás alapján a termék olyan összetevőkkel kell, hogy rendelkezzen, amely kizárja bármely öko-címkének vagy az előírt bizottsági határozatok valamelyikének való megfelelést. Az ajánlatkérő az egyik részben korrigálta az ellentmondást, és módosította a CPV kódot (így a beszerzés tárgya már nem tartozott a Korm. rendelet hatálya alá), a másik esetben azonban nem látta szükségesnek a változtatást. Ez az eset is alátámasztja a megfelelő szakértelem szükségességét, hiszen az ajánlatkérőnek a saját elvárásait össze kell vetnie a vonatkozó uniós követelményekkel és a piacon kínált termékekkel. Talán ezek a legnehezebb beszerzési tárgyak, a kollégák elmondása alapján a környezetvédelmi szempontok megfelelő alkalmazása tisztítószeres és mosogatószeres esetében nem egyszerű feladat.

Találkoztam csak tisztítószere vonatkozó olyan EPK-val is, amelyben sem a felhívásban, sem pedig a műszaki leírásaként is szolgáló ártáblázatban nem volt hivatkozás a Korm. rendeletre, és nem szerepelt benne olyan követelmény sem, amelyet a jogszabály előír. Tekintettel arra, hogy az EPK dokumentumai nem véglegesek, az eljárás megindításakor ezek a követelmények valószínűleg megtalálhatók lesznek majd a műszaki leírásban. Megítélésem szerint azonban már az EPK-ban szükség van ezeknek a feltételeknek az ismertetésére, mert így lehetőségük lenne az érdeklődő gazdasági

szereplőknek időben jelezni az esetleges ellentmondásokat, nem egyértelmű előírásokat.

Egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok külön eljárásban történő beszerzésére nem találtam a vizsgált eljárásokban példát, így ezekre külön nem térek ki.

Bútorbeszerzés

Bútorok beszerzésére vonatkozó eljárás sem indult jelentős számban a vizsgált időszakban, és sok közülük nem tartozott a Korm. rendelet hatálya alá. A felhívások nagy részében a főcsoportot meghatározó 39100000-3 CPV kód szerepelt, amely nincs felsorolva a Korm. rendelet 2. § 10. pontjában. Az egyik ilyen eljárásban a beszerzendő áruk listáján nevesítve szerepelt az „óvodai bútorok” is (amely a CPV kódja alapján a Korm. rendelet hatálya alá tartozik), együtt mást célzó szolgáló bútorokkal. A felhívás nem tartalmazott semmilyen hivatkozást a Korm. rendeletre, a dokumentáció pedig sajnos nem volt elérhető.

Bútorok esetében is megerősítést nyert, hogy az ajánlatkérők elsősorban a legegyszerűbb környezetvédelmi feltételt követelik meg. Többségben volt a 3 éves jótállás előírása a pótalkatrészek és az azzal egyenértékű funkciót ellátó elemek rendelkezésre állásának biztosítási kötelezettségével együtt. Gyakoriságban ezt a követelményt a bútorok szétszerelésére és a javítására vonatkozó útmutató készítése követte. Ezt a feltételt egy ajánlatkérő a Korm. rendelet *hatálya alá nem tartozó* eljárásban alkalmazta, és értékelési szempontként írta elő. Az ajánlattevők vállalhatták, hogy nyertességük esetén rendelkezésre bocsátanak-e egy ilyen dokumentumot. A vállalatot alátámasztó igazolási mód „a Korm. r. 10. d) szerinti útmutató vagy egyenértékű dokumentum” volt. Egy másik eljárásban a felhívás II.2.4. pontjában a műszaki leírás részeként írta elő az ajánlatkérő az útmutató elkészítését, és az ajánlatban csak egy nyilatkozatot kért erre vonatkozóan. Felhívta azonban a figyelmet, hogy az útmutató (ajánlattevői vagy gyártói) a szerződéskötés feltétele, és a dokumentum bemutatásának elmaradása a nyertes ajánlattevő szerződéskötéstől való visszalépésének minősül.

A vizsgált eljárások közül kiemelkedett az a beszerzés, amelyben az ajánlatkérő több környezetvédelmi feltételt is előírt értékelési szempontként. Az egyik részben egyéb szempontok mellett 10-es súlyszámmal azt értékelte, hogy „A bútortermék megfelel a bútorok uniós

ökocímkéjének odaítélésére vonatkozó ökológiai kritériumok megállapításáról szóló 2016 /1332/EU biz. hat. IV. függelékében felsorolt EN 1335-1/2 szabványban előírt, a termék méretével és biztonságosságával kapcsolatos követelményeknek.” Az eljárás másik részében 5-ös súlyszámmal került értékelésre, hogy „A szerződés tárgyát képező bútorok gyártásához felhasznált összes faanyag 70%-a a Forest Stewardship Council (FSC) vagy a Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC) tanúsítási rendszerek meghatározásának megfelelő fenntartható erdőgazdálkodásból vagy újrafeldolgozott forrásból származik-e.” Ajánlatkérő értékelte a kötelezően előírt 3 év feletti jótállás idejét is. A műszaki leírásban előírta, hogy a nyertes ajánlattevő a bútortermék leszállításának napjától számított legalább három évig köteles biztosítani a pótalkatrészek vagy az azzal egyenértékű funkciót ellátó elemek rendelkezésre állását. Ajánlatkérő tehát élt a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdésében foglalt lehetőséggel, és nem csak műszaki feltételként, hanem értékelési szempontként is előírta a környezetvédelmi feltételeket, és komplex módon vizsgálta a beszerzendő bútorokat.

Bár egy, irodabútor beszerzésére irányuló keretmegállapodásos eljárás még 2024 decemberében indult, érdemes kiemelni az abban foglalt környezetvédelmi feltételeket. A keretmegállapodásban - többek között - az alábbi szempontok kerültek előírásra:

- „3. részszerződéskötés: Környezetvédelmi terméknyilatkozat - EPD,
- 4. részszerződéskötés: Faalapú lemezek formaldehid kibocsátása,
- 5. részszerződéskötés: Fém alkotóelemek galvanizálási eljárásaiban fémek felhasználása”

A felhívásban számos dokumentum benyújtását kérte az ajánlatkérő, így az érintett termékek esetében a környezetvédelmi terméknyilatkozatot vagy ezzel egyenértékű tanúsítást, vizsgálati eredményeket, vizsgálati jelentéseket, a faanyagok beszállítójától a termékekhez felhasznált összes faanyag legális kitermeléséből származásáról nyilatkozatot, a gyártás során felhasznált bevonó keverék korlátozásokra vonatkozó gyártói/biztonsági adatlapokat. A keretmegállapodásos eljárás második részében az egyedi szerződések teljesítésére vonatkozóan is meghatározott környezetvédelmi feltételeket: ajánlattevői nyilatkozat benyújtását kérte a faalapú lemezből készült bútortermékekhez felhasznált

összes faanyag törvényes forrásból történő beszerzésére és a bútortermékek fából vagy fémből készült elemeinek bevonására használt bevonó keverékekre vonatkozóan, faalapú lemezek formaldehid kibocsátásáról illetve kadmium felhasználásáról és nikkel kibocsátásáról pedig beszállítói nyilatkozatot.

A fent ismertetett eljárások jól szemléltetik, hogy ahol rendelkezésre áll a megfelelő szakértelem, ott az ajánlatkérő a legegyszerűbb feltételek előírása helyett szélesebb körben, több szempont alapján tudja vizsgálni a megajánlott bútorok megfelelőségét.

IKT eszközök, képkalkotó berendezések beszerzése

A Korm. rendelet 2. § 11. pontjában körülírt IKT eszközök esetében található a legtöbb alternatív környezetvédelmi követelmény. A vizsgált eljárásokban azonban azt tapasztaltam, hogy a legegyszerűbb környezetvédelmi követelményt választották az ajánlatkérők. Okostelefon, hordozható és nem hordozható számítógép, monitor, stb. esetében szinte mindig a 3 év jótállás vállalása volt az előírás. Több eljárásban az ajánlatkérő a kötelező jótállási időn felüli vállalást értékelte is. Monitor beszerzése esetén találtam egy olyan hirdetményt, amelyben az ajánlatkérő I. típusú öko címkével való rendelkezést írt elő.

A 3 éves jótállás előírásával kapcsolatban a GPP-követelmények megjegyzik, hogy ha a piaci szereplők nem vállalják ezt a feltételt, ez nem menti fel az ajánlatkérőt a környezetvédelmi feltételek előírása alól, egy másik követelményt kell meghatároznia. A kollégák tájékoztatása alapján a 3 éves jótállásra (ajánlattevői, gyártói vagy kiterjesztett) nagy igény mutatkozik az ajánlatkérők részéről, és a piac is igazodik már ehhez az előíráshoz.

Képkalkotó berendezések beszerzésére irányuló eljárást nagyon keveset találtam, és a felhívásokban ritkán szerepelt környezetvédelmi előírás (a dokumentumok itt sem voltak elérhetőek). Egy esetben az ajánlatkérő a 2006/1005/EK tanácsi határozat C. melléklet III-VII. pontja alapján legutóbb közzétett ENERGY STAR leírásban megállapított energiahatékonysági és energiagazdálkodási követelménynek való megfelelést írta elő.

Építési termékek beszerzése

Építési termék beszerzésére építési munkáktól elkülönülten ritkán kerül sor, én is csak néhányat találtam ebben a tárgyban. Az ajánlatkérő EPK felhívásban út- és járdafelújításhoz szükséges építési termék beszerzésénél a Korm. rendelet 14. §-ában foglaltakra hivatkozással előírta, hogy nyertes ajánlattevőnek a szerződéskötésre rendelkeznie kell érvényes, a közbeszerzés tárgya szerinti tevékenységre kiterjedő ISO 14001 környezetvédelmi tanúsítvánnyal/vezetési rendszerrel vagy ezzel egyenértékű dokumentummal. Más hirdetményekben nem történt hivatkozás a Korm. rendeletre, a műszaki leírásokat pedig nem tudtam megnézni. Az építési termék fogalmát egyébként egy uniós rendelet¹⁷ határozza meg, amely alapján nem egyszerű a termékek besorolása ebbe a kategóriába.

Új és meglévő épületek és közutak tervezése és kivitelezése

Nagyon sok, a Korm. rendelet hatálya alá tartozó építési beruházásra, különösen épületek felújítására vonatkozó közbeszerzési eljárás indult a vizsgált időszakban. Sajnos a közbeszerzési dokumentumokat alig néhány esetben tudtam megnézni.

A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a)-l) pontjaiban foglalt beszerzési tárgyak esetében a jogalkotó konkrét környezetvédelmi követelményeket írt elő, építési beruházás esetében azonban a 13. §-ban olyan feltételek kerültek meghatározásra, amelyek konkrét műszaki előírássá, értékelési szemponttá vagy szerződés teljesítési feltétellé történő „átalakítása” már az ajánlatkérő feladata. Ez a kollégák jelzése alapján több esetben gondot okozott, mert a szükséges szakértelem sok ajánlatkérőnél még nem, vagy csak részben áll rendelkezésre. Megítélésem szerint nagy segítség lenne, ha a Korm. rendeletben előírt feltételek konkrét előírásként való meghatározásához - és ezek megfelelő igazolási és ellenőrzési módjához - példák állnának rendelkezésre, amelyekből a szakemberek is könnyebben, az adott építési munka jellemzőinek megfelelően tudnának választani.

¹⁷ A 89/106/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 305/2011/ EU európai parlamenti és tanácsi rendelet I. fejezet 2. cikk. 1. pont.

A Korm. rendelet által megkövetelt feltételek jelentős többsége műszaki előírásként jelent meg az eljárásokban. Erre néhány felhívás külön fel is hívta a figyelmet, például az egyik ajánlatkérő azt a tájékoztatást adta, hogy a kiviteli tervbe a műszaki leírásban a műszaki követelményrendszer részeként építette be a Korm. rendelet 13. § (1) bekezdés d) és f), illetve a 13. § (2) bekezdés e) pontja szerinti előírásokat.

Értékelési szempontként nagyon kevés környezetvédelmi kritérium került meghatározásra. Közel 60 építési beruházásra vonatkozó hirdetményt néztem át, új és meglévő épületekre és közutakra vonatkozókat, köztük az állami építési beruházások rendjéről szóló 2023. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Ábtv.) hatálya alá tartozókat is. Ezeknek a felhívásoknak legalább 90%-ában az értékelési szempont az ár mellett a szakemberek többletgyakorlatának időtartama, a jótállás vagy a többlet jótállás hossza volt. Néhány esetben hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatását is értékelte az ajánlatkérő, 4-es, illetve 5-ös súlyszámmal. A Korm. rendelet ugyan lehetővé teszi, hogy ha az építési beruházás az Ábtv. hatálya alá tartozik, az ajánlatkérő a törvény 45. § (1) bekezdés a)-c) vagy e)-f) pontja szerinti szempontok valamelyikét is előírja értékelési szempontként, de ilyennel az általam átnézett felhívások egyikében sem találkoztam.

A vizsgált eljárásokban a környezetvédelmi követelményeket tartalmazó értékelési szempontok többsége szállításhoz, hulladék elhelyezéshez, zajcsökkentéshez kapcsolódott. Az egyik ajánlatkérő 5-ös súlyszámmal értékelte, hogy az ajánlattevő vállalja-e a kivitelezés során felmerülő porzó anyagok kizárólag ponyvával fedetten történő szállítását. Egy másik eljárásban 10-es súlyszámmal szerepelt az építési-bontási hulladék és építőipari csomagolóanyag elkülönített gyűjtésének vállalása.

A Korm. rendelet által előírt feltételeknek való megfelelés érdekében a teljesítés során alkalmazott, saját tulajdonú, bérelt vagy lízing konstrukcióban használt EURO 5 vagy EURO 6 emissziós osztályba tartozó tehergépjárművek számát pontozta egy harmadik ajánlatkérő. Értékelési szempontként jelent meg az elektromos (kibocsátás mentes) eszközök alkalmazásának vállalása is a kivitelezés során, maximum 5 tevékenységi területre vonatkozóan, 10-es súlyszámmal. Az ajánlatkérő ebben az eljárásban nyilvánossá tette a közbeszerzési dokumentumokat, így a szempont konkrét bemutatása is

elérhető volt. A Korm. rendelet 13. § (2) bekezdés f) és g) pontjának való megfelelést, azaz a belterületen a zaj és rezgés, valamint a légszennyező anyag kibocsátás és a lakosságot terhelő zavaró hatások csökkentését kívánta az ajánlatkérő az értékelési szemponttal elérni. Az elektromos meghajtású eszközökkel való munkavégzés a munkaterületen belüli anyagmozgatáshoz, burkolat készítéshez, fakivágáshoz, növénytelepítéshez, illetve bontott anyag és faanyag meghatározott telephelyre szállításához volt vállalható. Ajánlatkérő a tevékenységi területhez kapcsolódó, szükséges gépeket/eszközöket is megadta a dokumentumokban, és előírta, hogy a vállalás alátámasztására az ajánlattevőnek meg kell jelölnie, melyik lesz ezek közül elektromos meghajtású, mi a típusa, illetve a gépek felett az ajánlattevő milyen jogviszony alapján lesz jogosult rendelkezni. Ajánlatkérő kikötötte, hogy az ajánlatban szereplő gépektől való eltérésre a megvalósítás időszakában nincs lehetőség.

Egy magasépítési munkákra kiírt keretmegállapodásos eljárásban az ajánlatkérő a Korm. rendelet 13. § (1) bekezdés g) pontjának való megfelelést úgy teljesítette, hogy előírta, a verseny újranyitások során – eltérően a keretmegállapodásos eljárásban alkalmazott értékelési szempontoktól – arra kér majd vállalatot, hogy az ajánlattevő a porzó anyagok szállítását kizárólag ponyvával fedetten végzi, a munkaterületen keletkező hulladékokat szelektíven gyűjti és kezeli, illetve hogy a munkálatok során keletkező veszélyes hulladékok tárolására alkalmas gyűjtőedényt a munkaterületen tartja. A bontási hulladék szelektív gyűjtésének vállalása más felhívásban is szerepelt, a többi eljáráshoz képest magas, 15-ös súlyszámmal. Egy másik eljárásban az energetikai mutatók javítására irányuló többletvállalás 10-es súlyszámmal került előírásra: Fajlagos hőveszteség tényező (q) W/m³K értékben kifejezve (legkedvezőbb érték 0,047 W/m³K és legkedvezőtlenebb 0,078 W/m³K).

A Kbt. 115. §-a szerinti beszerzés során a környezetvédelmi károk minimalizálására tett intézkedések vállalásának száma került értékelésre. Az intézkedéseket ajánlatkérő határozta meg, amelyek között szerepelt a Korm. rendelet 13. § (1) bekezdés h) pontjában foglaltaknak megfelelően a szállítások során 3500 kg össztömeget meghaladó járművek esetében legalább Euro 5 környezetvédelmi besorolású szállítójárművek igénybevétele, építési törmelék vízhatlan ponyvával fedetten történő szállítás, porfogó háló alkalmazása,

illetve munkagépek letalpaló szerkezetére gumiból készült zaj és rezgéscsillapító, valamint terheléselosztó alátét helyezése. A dokumentációban az ellenőrzésre vonatkozó szabályok is szerepeltek. Ajánlatkérő a munka teljes idejére vonatkozóan előírta a heti rendszerességgel és szűrőpróbaszerűen történő ellenőrzést, amelyeknek eredménye a szállítások során az építési naplóban (írásos és dátumozott fotódokumentáció csatolásával, méréssel) kerül rögzítésre. A vállalás be nem tartására vagy megalapozott lakossági panasz esetére szankciókat is meghatározott. A szerződéstervezet szerint súlyos szerződésszegésnek minősül, amennyiben a nyertes ajánlattevő az ajánlatában vállalt intézkedéseket ajánlatkérő felszólítására nem, vagy ismételt nem teljesíti. Ajánlatkérő ebben az esetben jogosult a vállalkozási szerződést a másik félhez intézett nyilatkozattal azonnali hatállyal felmondani, és megíúsulási kötbért érvényesíteni. Ez a kiírás is jó példája annak, hogy a szempontok ellenőrzésére is részletesen kitért az ajánlatkérő és a követelmények be nem tartását szankcionálja is.

Az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 24. § (2) bekezdés f) pontja előírja, hogy értékelési szempont lehet különösen a Korm. rendelet 13. § (1) és (2) bekezdése szerinti szempontok valamelyike. A bemutatott példák alátámasztják, hogy a környezetvédelmi szempontok nem csak műszaki követelményként határozhatók meg. Bízom benne, hogy az építési beruházások esetén elmozdulás történik a „szokásos szakember többletapasztalata/jótállás idejének megajánlása” minőségi szempontokról.

A környezetvédelmi feltételek gyakran kerültek szerződésteljesítési feltételként előírásra. Több felhívásban ilyen követelményként jelent meg a fent értékelési kritériumként bemutatott előírás: a Korm. rendelet 13. § (2) bekezdés f) pontjában foglaltaknak (*széndioxid és más üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentése*) megfelelően a nyertes ajánlattevő köteles volt az építési területre történő szállítás esetén egy meghatározott össz tömeget

meghaladóan Euro 6 környezetvédelmi besorolású szállítójárműveket igénybe venni. Egy másik esetben az ajánlatkérő a Korm. rendelet 13. § (2) bekezdés d) pontja alapján (*kitermelt anyagokkal és talajjal való gazdálkodás, újrafelhasználás*) előírta, hogy a nyertes ajánlattevőnek a kivitelezés során keletkezett földet és/vagy marást követően az aszfaltot teljes mennyiségben újrahasznosítania és szállítólevéllel igazolva a kivitelezés során újrafelhasználni kellett. Szintén szerződéskötési feltételként jelent meg, hogy a Korm. rend. 13. § (1) bekezdés e) pontjában rögzített követelménynek (*újrahasználható és hasznosítható anyagok elkülönítése*) való megfelelés érdekében a nyertes ajánlattevőnek ki kellett alakítania az épület használata során képződő újrahasználható vagy hasznosítható anyagok és az élettartamuk végére ért termékek elkülönítésére kijelölt helyeket.

Konklúzió

A környezetvédelmi követelmények megfelelő előírása kihívás elé állította a közbeszerzési eljárások szereplőit, de a vizsgált dokumentumok alapján úgy gondolom, az ajánlatkérők - és a közbeszerzéssel foglalkozó kollégák - meg tudnak felelni az új előírásoknak. Az 1. pontban hivatkozott, a zöld szempontok alkalmazását akadályozó tényezők nagy része sajnos jelenleg is fennáll, és megnehezíti a megfelelő jogalkalmazást. Szükség van további oktatásokra mind az ajánlatkérők, mind pedig az ajánlattevők részére. Fontos a szakmai kapacitások fejlesztése is. A Korm. rendelet hatálya alá tartozó beszerzési tárgyakra vonatkozó szakmai magyarázó anyagok (mit, mikor és hogyan érdemes/kell előírni) is komoly segítséget jelentenének. De a kollégák visszajelzése alapján különösen a jó és rossz tapasztalatok megosztása járulhatna hozzá a sikeresebb beszerzésekhez.

A Korm. rendelet előírásainak alkalmazása még csak a kezdetét jelenti a környezetvédelmi követelmények közbeszerzésekben történő alkalmazásának. Számos európai uniós jogszabály teszi majd kötelezővé ilyen feltételek előírását, viszonylag rövid időn belül. A Keretrendszernek az 1. pontban hivatkozott jelentése a követ-

kezőket jegyzi meg a Korm. rendelet megalkotásához kapcsolódóan: „Hasonló hatást fog várhatóan kifejteni – ha még nem is a következő évtől látható módon – az átdolgozott energiahatékonysági irányelv¹⁸ közbeszerzési rendelkezéseinek hazai jogba való átültetése és

azok alkalmazása, beépítése a közbeszerzési eljárásokba.” A kihívások tehát tovább folytatódnak. Végül szeretném megköszönni minden kollégának, aki észrevételeivel, tapasztalataival hozzájárult a cikk megírásához.

---

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1791 irányelve (2023. szeptember 13.) az energiahatékonyságról és az (EU) 2023/955 rendelet módosításáról (átdolgozás).